

education

Department:
Education
North West Provincial Government
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

PROVINCIAL ASSESSMENT

KEREITI YA

SESOTHO PUO YA LAPENG

PAMPIRI YA 1

PHUPJANE 2025

MATSHWAO: 70

Tataiso ena ya ho tshwaya e na le maqephe a 6.

KAROLO YA A: TEKOKUTLWISISO**POTSO YA 1****TEMA YA A**

- 1.1. Mehlang ya pele ngwana e ne e le wa setjhaba empa mehlang ena ke wa batswadi ba hae feela.√√ (2)
(Dikarabo tsa bana tse nepahetseng di elwe tlhoko)
- 1.2. Batho ba ne ba thusana mme ba abelana sohle seo ba nang le sona√√ (2)
(Dikarabo tsa bana tse nepahetseng di elwe tlhoko)
- 1.3. Kgotso le lerato.√√ (2)
- 1.4. Batho ba phedisana habohloko / ba dula ba tshohile√√ (2)
- 1.5. Ba ne ba isa metsi moo ho hlahileng lesea.√√ (2)
- 1.6. Hore ngwana a be le bokamoso bo tjhabileng√√ (2)
- 1.7. Boitshwaro, boikokobetso, tlhompho.√√ (2)
(Tshwaya tse pedi.)
- 1.8. C – (ngwana ha a ke a futse batswadi ka diketso).√ (1)
- 1.9. Bana e se e le bona ba tshajwang ke batswadi.√√ (2)
- 1.10. Ke nnete, ngwana ha a itshwere hantle kapa ha mpe batho ba ye ba lakatse ho tseba lelapa la habo kapa sekolo seo a kenang ho sona.√√ (2)
- 1.11. Ke hobane bana ba se ba apara jwalo ka matitjhere√ (1)
- 1.12. Ha ke thabe, bana ba tshwanetse ho hlompha batswadi bohle mmoho le matitjhere ka ho phethahala.√√ (2)

TEMA YA B

- 1.13. Ha ho kgotso dipakeng tsa ntate le ngwana hobane ngwana ha a batle ho kgalengwa.√√ (2)
- 1.14. E bolela hore bana ba se ba leka batswadi kaha ha ba sa batla ho kgalengwa athe batswadi ba ba batlela tse molemo le ha ho le jwalo ba ntse ba le teng bana ba mamelang batswadi.√√ (2)
- 1.15. Ho hlakisa hore o na le kगतello ya maikutlo ke lerata leo ngwana a mo etsetsang lona.√√ (2)
(Dikarabo tsa bana tse nepahetseng di elwe tlhoko)
- 1.16. A hlakisa hore o jele botjha ba hae kapele a sa natse le hore na o bo ja ha jwang.√√ (2)
- 1.17. Kamano ke ya hore tema ya A e bua ka bana ba sa mamelang batswadi mme le tema ya B e bontsha kamoo ngwana ya hlahellang setswantshong a arabisang motswadi wa hae kateng e leng se supang hore ke ngwana ya sa mamelang.√√ (2)

Matshwao ohle a Karolo ya A: (30)

KAROLO YA B: KGUTSUFATSO**POTSO YA 2****TEMA YA C**

Motswadi a tsebise ngwana ka boemo ba bophelo ba hae✓ mme mesuwe le yona e tsebiswe✓, a be a kopane le ngaka ya lelapa kapa tleleniki ho fumana dikeletso✓ hape a nnetefatse hore ngwana o fumana phepo e nepahetseng hore a matlafale mmeleng✓, haeba ngwana a ena le seso kapa leqeba a hlatsuwe ka sesepa le metsi a nto hlwekiswa ka mokedikedi(anticeptic)✓ a be a sebedise ditlalafo tse lahlwang ho tjhentjha leleiri, phumula mathe a nang le madi kapa mahlatsa✓ a be a etse hore ngwana a tsebe hore o teng bophelong ba hae ho mo tshehetsa.✓

[Mantswe a 93]**Ka sebopeho sa dintlha**

QOTSO		DINTLHA	
1	Ke boikarabelo ba motswadi ho jwetsa ngwana ka boemo ba hae ba bophelo.	A	Motswadi a tsebise ngwana ka boemo ba bophelo ba hae.
2	Ho bohlokwa hore a hlabe malotsana mosuwehlooho/matitjhere ka boemo ba bophelo ba bana ba hae.	B	mesuwe le yona e tsebiswe.
3	Ka hoo batswadi ba lokela ho dula ba ikopanya le ngaka ya lelapa kapa tleleniki ho fumana dikeletso.	C	a kopane le ngaka ya lelapa kapa tleliniki ho fumana dikeletso.
4	Motswadi o lokela ho etsa bonnete ba hore ngwana o fumana phepo ya dijo e nepahetseng kaha sena se tla etsa hore a matlafale mmeleng.	D	a nnetefatse hore ngwana o fumana phepo e nepahetseng hore a matlafale mmeleng
5	Ha ngwana ya nang le HIV a ena le seso kapa leqeba le tlameha ho hlatsuwa ka sesepa le metsi le nto hlwekiswa ka mokedikedi (anticeptic).	E	haeba ngwana a ena le seso kapa leqeba a hlatsuwe ka metsi le sesepa a nto hlwekiswa ka mokedikedi (anticeptic).
6	Ha motswadi a tjhentjha leleiri la ngwana, a phumula mathe a nang le madi kapa mahlatsa a apare ditlalafo(gloves) tse lahlwang.	F	sebedise ditlalafo ha a tjhentjha leleiri, phumula mathe a nang le madi kapa mahlatsa.
7	Ngwana ke mpho e tswang ho Modimo ka hoo mo tsebise hore o teng bophelong ba hae ho mo tshehetsa.	G	a etse hore ngwana a tsebe hore o teng bophelong ba hae ho mo tshehetsa.

HO TSHWAYA KGUTSUFATSO:

Ho tshwauwa ha kgutsufatso ho itshetlehlile hodima ho kenyelletsa dintlha tse hlokwang ke potso.

Qotso: Polelo ha e ntse e le jwalo kaha e tswa temeng.
Polelo e fokoditsweng feela dikotwana tsa mantswe empa e ntse e na le tlhahlamano e tshwanang ya mantswe ho tswa temeng.

Ntlha: Polelo e bopilweng ka tsela e fapaneng le ya sethatho feela e ntse e arabela potso.
Polelo e nang le tlatsitso ya mantswe a mang kapa tshebediso
Mahlalosongwe feela e ntse e arabela potso.

Kabo ya matshwao:

- Matshwao a 7 bakeng sa dintlha tse 7 (ntlha e le nngwe bakeng sa ntlha ya sehlooho).
- Matshwao a 3 bakeng sa puo.
- Matshwao kaofela: 10

Kabo ya matshwao a puo ha bahlahlobuwa ba sebedisitse mantswe a bona:

- Ha dintlha tse 1 – 3 di nepahetse: fana ka letshwao le 1
- Ha dintlha tse 4 – 5 di nepahetse: fana ka matshwao a 2
- Ha dintlha tse 6 – 7 di nepahetse: fana ka matshwao a 3

Kabo ya matshwao a puo ha bahlahlobuwa ba sebedisitse diqotso:

- Diqotso tse 6 – 7: se fane ka matshwao bakeng sa puo
- Diqotso tse 4 – 5: fana ka letshwao le 1 bakeng sa puo
- Diqotso tse 2 – 3: fana ka matshwao a 2 bakeng sa puo

	DINTLHA	DIQOTSO
Matshwao a dintlha	3	4
Matshwao a puo	1	-
Matshwao ohle	8	

ELA TLHOKO:**Palo ya mantswe:**

- Batshwai ba lokela ho nnetefatsa palo ya mantswe a sebedisitsweng.
- Se ke wa hula matshwao haeba bahlahlobuwa ba sa bontsha palo ya mantswe a sebedisitsweng kapa haeba palo ya mantswe a sebedisitsweng e ngotswe e fosahetse. Ha palo ya mantswe e tlotse moedi o boletsweng, bala ho fihlela palong ya mantswe e behilweng, ebe o emisa moo.

Puo	Polelo/Polelwana			Palo ya Mantswe
Sesotho	Ke	a	bua	3

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA B: (10)

KAROLO YA C: DIBOPEHO LE DITLWAELO TSA TSHEBEDISO YA PUO**KAROLO YA C: DIBOPEHO LE DITLWAELO TSA TSHEBEDISO YA PUO****POTSO YA 3: PAPATSO**

- 3.1 Nokia 6210✓ (1)
- 3.2 Ditoropong, meaho e phahame mme e teteane haholo.✓✓ (2)
- 3.3. Kamano ya lerato ka lebaka la pososelo e difahlehong tsa bona.✓✓ (2)
- 3.4 Ditshebelletso tsa nnete /sebele tse thusang hore motho a kgone ho bua le bao a amanang le bona ba hole le yena.✓✓ (2)
- 3.5 Sena se bolela hore molaetsa o fihla kapele haholo moo o yang mme sena se molemo haholo maphelong a batho le ha se ena le bothata ba hore molaetsa o fihla le moo ho neng ho so hlokehe hore o fihle ka hoo batho ba lokela ho nnetefatsa hore ba romela melaetsa e nepahetseng ka nako e nepahetseng.✓✓✓ (3)
(10)

POTSO YA 4: KHATHUNU

- 4.1 Buka e welang fatshe.
Diborele tse welang fatshe.
O tonne mahlo
Mantswe a a buang
O ahlame✓
[Tshwaya e le nngwe] (1)
- 4.2 Moshanyana o thabetse ketso ya hore sethunya sa ntatae se mo thusitse ho rarollo bothata boo a neng a e na le bona a sa lemohe kotsi eo a ikenyang ho yona ya tlolo ya molao/kapa bothata boo motswadi a ka iphumanang a le ho bona ka baka la ho beha sethunya moo bana ba se fihlellang habonolo.✓✓ (2)
- 4.3 E nepahetse. Ho ya ka dilemo tsa hae ha a eso kgone ho hlalohanya pakeng tsa ketso e nepahetseng le e fosahetseng.✓✓ (2)
- 4.4 Sethunya.✓ (1)
- 4.5 E loketse maemo a ditaba kaha ntata sebakadi sena o tshositswe ke ho lemoha hore ngwana o ne a tshwere sebetsa se kotsi seo a neng a ka nna a bolaya bana ba bang ka sona kapa a ipolaya yena.✓✓ (2)
- 4.6 Ke thuto ya hore batswadi ba tlameha ho kwalla dithunya tsa bona moo ho bolokehileng hore bana ba se ke ba di fumana habonolo.
Ke thuto e reng batswadi ba lokela ho ruta bana ba bona hore ha ba e na le mathata ba ba bolelle ona ho na le ho itharollela ona.✓✓ (2)
(10)

POTSO YA 5: Prosa

- 5.1 • E reretswe bahlahlobuwa hore ba itokisetse ditlhahlobo ka nako ba se ke ba emela motsotso wa ho qetela.
 • E reretswe Lefapha la thuto ✓
 • ho hlophisetsa bahlahlobuwa ditlhahlobo ka nako. ✓✓ (3)
- 5.2 B/ho matlafatsa seo a buang ka sona.✓✓ (2)
- 5.3 Le sebedisitswe bakeng sa ho bontsha ho tatela ditlhahlobo ha bahlohlobuwa kaha ba le malala-a-laotswe ho ngola ditlhahlobo tseo.✓✓✓ (3)
- 5.4 E re bolella hore barutwana ba sa itokisetsang ditlhahlobo ba a tshoha ha ditlhahlobo di atamela. ✓✓ (2)

[Motshwai a ananele dikarabo tsa bahlahlobuwa tse bontshang ho tsieleha ha bona nakong ya ditlhahlobo]

[10]

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA C: 30
MATSHWAO OHLE A PAMPIRI ENA: 70